

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Deres ref: 20/3673

Høring – forslag til ny lov om pengespill

Vi viser til høringsbrev av 29. juni.

1. Innledning

Norsk Redaktørforening (NR) er en landsomfattende sammenslutning av redaktører i alle typer medier. Vi har for øyeblikket rundt 760 medlemmer. Ytringsfrihet, pressefrihet, informasjonsfrihet og redaksjonell uavhengighet er blant foreningens hovedarbeidsområder.

2. Avgrensning

Norsk Redaktørforening har ingen særlige synspunkter på norsk spillpolitikk generelt eller hvordan pengespill reguleres og organiseres. Våre merknader gjelder forholdet til kildevern og pressefrihet.

3. Forholdet til kildevern og pressefrihet

Vi har merket oss § 27 i forslaget til ny lov:

§ 27 Tilgang til informasjon og lokaler

Enhver skal gi Lotteritilsynet opplysninger, innsyn i dokumenter og dokumentasjon som tilsynet krever for å kunne utføre sine oppgaver etter denne loven. Lotteritilsynet avgjør om opplysningene skal gis skriftlig eller muntlig, og innen hvilken frist.

Lotteritilsynet skal ha uhindret adgang til steder eller lokaler hvor det er grunn til å tro at det foregår aktivitet som er omfattet av denne loven. Lotteritilsynet kan gjennomføre de undersøkelsene som de finner nødvendige. Ved behov skal personalet på stedet bistå i undersøkelsene. Om nødvendig kan det anmodes om bistand fra politiet.

Lotteritilsynet kan kreve at innretninger brukt i forbindelse med gjennomføring av pengespill blir undersøkt på pengespilltilbyderens bekostning.

Taushetsplikt som følger av lov, pålegg eller avtale, er ikke til hinder for opplysningsplikten eller retten til å få tilgang til steder og lokaler etter denne bestemmelsen. Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter, gjenstander eller annet som er omfattet av taushetsplikten som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum.

Opplysningsplikten etter første ledd gjelder ikke for politiet, utover det som følger av politiregisterloven § 30, jf. politiregisterforskriften § 9-6 første ledd nr. 5.

Her foreslås det innført en svært omfattende og nærmest ubegrenset adgang for Lotteritilsynet til både dokumenter og lokaler som kan tenkes å være knyttet til virksomhet som er «omfattet av loven».

Det er litt uklart for oss hva «omfattet av loven» innebærer, men i den utstrekning dette kan tenkes å omfatte fysiske lokaler og/eller dokumentksamlinger som også kan komme til å omfatte virksomhet som omfattes av medieansvarsloven, så vil det – etter vårt syn – være en adgangsklausul som vil kunne stride mot medienes kildevern og særlige rettigheter hva gjelder ransaking og beslag, jfr straffeprosesslovens regler på dette området.

Vi minner om at kildevernet er rettslig vernet gjennom internasjonale konvensjoner, primært Den europeiske menneskerettighetserklæringen, og viser i den forbindelse til den såkalte Rolfsen-saken, hvor Høyesterett blant annet slo fast at kildevernet som utgangspunkt også vil omfatte upublisert materiale, en konklusjon som er fulgt opp i forslaget til ny straffeprosesslov (NOU 2016:24 s. 279), samt at det også vil kunne omfatte opplysninger som indirekte vil kunne avsløre medienes kilder.

I tillegg setter Høyesterett opp en meget høy terskel for hva som kan berettigge unntak fra kildevernet:

Etter EMDs praksis gir EMK artikkel 10 som blant annet beskytter pressens ytringsfrihet en noe videre ramme for beskyttelse av journalistisk materiale, idet kildevernet etter denne bestemmelsen ikke er begrenset til et vern mot å identifisere kilden ved navn, bilde eller annen personidentifikasjon. Såfremt journalistens kilder kan bli avslørt, omfatter vernet etter EMK artikkel 10 også uredigert og upublisert materiale, som for eksempel råopptak av film. I Appendix to Recommendation No. R (2000) 7 fra Europarådets Ministerkomité artikkel 1 blir det fastslått at kildebeskyttelsen gjelder "the right of journalists not to disclose information identifying a source". Under forutsetning av at informasjonen "is likely to lead to the identification of a source" omfatter kildebeskyttelsen også "the factual circumstances of acquiring information from a source by a journalist" og "the unpublished content of the information provided by a source to a journalist". I dom 16. juli 2013 Nagla mot Latvia avsnitt 81 har EMD vist til denne rekommendasjonen. Det sentrale for kildevernets utstrekning etter EMDs praksis er, slik jeg forstår det, om beslaget kan ha en dempende og derved skadelig virkning på pressens tilgang til kilder.

Vi viser også til Straffeprosesslovutvalgets utredning (NOU 2016:24), punkt 13.4.3, hvor det heter:

«Kildevernet er et uunnværlig verktøy i jakten på relevant informasjon; det er grunn til å tro at opplysninger i mange tilfeller ikke vil bli lagt frem for pressen dersom kildene ikke kan være sikre på at deres identitet blir holdt hemmelig for offentligheten, arbeidsgivere mv. Begrunnelsen for å ha et kildevern er således forankret i det samfunnsmessige og demokratiske behovet for fri debatt og meningsdannelse.»

Vi mener utvalget her har gitt en svært presis beskrivelse av kildevernets funksjon og betydning. Ikke minst har utvalget understreket det avgjørende kriterium at kildene må være sikre på at deres identitet blir holdt hemmelig.

Videre viser vi til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat til nye kildevernregler i straffeprosessloven og tvisteloven (Snr 18/4856), hvor det blant annet heter:

«Et sterkt vern for pressens kilder er av vesentlig betydning i et samfunn som bygger på demokrati og ytringsfrihet, og er en nødvendig forutsetning for en kritisk og samfunnsengasjert presse. Kildevernet bidrar til at kritikkverdige forhold bringes frem i offentligheten, fordi dette kan skje uten risiko for den enkelte kilde. Et utilstrekkelig vern for kildene kan føre til at enkeltpersoner ikke våger å bringe frem opplysninger, f.eks. av frykt for represalier fra dem de kritikkverdige forholdene gjelder.»

Kildevernet er i nasjonal rett forankret i straffeprosesslovens § 125 og tvistelovens § 22-11. I begge tilfeller er vernet formulert som et bevisfritak, altså en rett for redaktører og journalister til ikke å gi opplysninger om hvem som er kilde til opplysninger for bruk i deres virke. En regel om så omfattende

opplysningsplikt som det foreliggende forslaget legger opp til, vil kunne støte an mot kildevernet. I så fall vil kildevernet, som utgangspunkt, måtte gis forrang.

Den samme utfordringen møter vi i forslaget om Lotteritilsynet skal ha «uhindret tilgang» til ethvert lokale hvor det er grunn til å tro at det foregår aktiviteter som omfattes av loven. I den utstrekning det gjelder lokaler hvor det også foregår redaksjonell virksomhet så vil dette støte mot reglene i straffeprosesslovens regler om ransaking og beslag.

Ved ransaking av redaksjonslokaler skal redaktøren tilkalles, jfr straffeprosesslovens § 200, og i følge § 204 i samme lov kan det ikke tas beslag i materiale som et vitne kan nekte å forklare seg om etter kildevernbestemmelsene i straffeprosessloven og tvisteloven, se ovenfor. Disse avgrensningene reflekteres overhodet ikke i departementets høringsnotat, noe vi mener er en alvorlig mangel.

4. Konklusjon

Vi ber departementet forta de nødvendige justeringer av forslaget i tråd med det vi har anført ovenfor.

Oslo, 2020-09-29

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Arne Jensen', written in a cursive style.

Arne Jensen
generalsekretær

